

לשכת הרבנות אלעד

בס"ד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך" - אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ובית יעקב פרי תואר, ישיבה קטנה

"אורחות יהודה" רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Elad – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA עיר התורה שקרובה אליך

המלך

פרשת בהר

תורה

לא תרדה בו בפרך

ויקרא פרק כה (מג) לא תרדה בו בפרך ויראת מאלוקיה: (מו) והתנזזולקתם אתם לבניכם אזוריכם לרשת אוןזה לעלם בהם תעבדו ובאונזיכם בני ישראל איש באוןזיו לא תרדה בו בפרך:

דרשת חז"ל בגדר הרודה בפרך

ודרשו חז"ל בספרא בהר פרשה ו (ב) לא תרדה בו בפרך, שלא תאמר בו החם את הכוס הזה והוא אינו צריך, הצין לי את הכוס והוא אינו צריך, עדור תחת הגפן עד שאבוא שמא תאמר לצורך עצמי אני עושה, והרי הדבר מסור ללב שנא' ויראת מאלהיך הא כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך.

ופרש"י ויקרא פרק כה (מג) לא תרדה בו בפרך - מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו. אל תאמר לו החם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדור תחת הגפן עד שאבוא. שמא תאמר אין מכיר בדבר אם לצורך אם לאו, ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדבר הזה מסור ללב, לכך נאמר ויראת:

ביאור המלבי"ם

וכתב המלבי"ם ויקרא פרק י פו: לא תרדה בו בפרך פי' חז"ל שרדיית פרך כולל ב' דברים, א] עבודה שאינו צריך אליו. ב] עבודה שאין לה קצבה. נראה שעבודה שא"צ אליה הוציא מלשון רדי' שזה ההבדל בין רדי' ועבודה שהעבודה הוא לצרכו. והרדי' הוא רק לרדותו ולענותו. ועבודה שא"ל קצבה הוציא ממלת בפרך. ומ"ש שמא תאמר לצורך עצמי אני עושה הוא חוזר לעבודה שאינו צריך. וכ"כ הרמב"ם (בפ"א מה' עבדים) ונסתלקה השגת הרב"ד שם:

דברי החינוך

ובספר החינוך מצוה שמו הוסיף חז"ל ואף על פי שאינה נוהגת בזמן הזה, לפי שאין קנין עבד עברי נוהג, מכל מקום ראוי לו לאדם להזהר בענין מצוה זו גם היום בהיות עניים בני ביתו, ולהזהר בה הרבה. ויתן אל לבו כי העושר והעניות גלגל הוא שחוזר בעולם, ומהשם הוא, ויתננו לאשר יישר בעיניו הזמן שירצה ולא יותר ואפילו רגע, שגם כי יצבור כעפר כסף ויטמנהו בקרקע ויקנה קרקעות עד אין מספר וטובה הרבה יהיה לו, הכל יאבד ממנו יחד בחטאו ליי, ואם יצדק תתקיים בו הטובה, כי כל מין במינו ידבק.

מוסר השערי תשובה

וכתב בספר שערי תשובה לרבינו יונה שער ג ס: ובאחיכם בני ישראל איש באחיו לא תרדה בו בפרך (ויקרא כה, מו). לא ישתעבד אדם בחבריו, ואם אימתו עליהם או שהם בושים להחל דברו, לא יצוה אותם לעשות קטנה או גדולה, אלא לרצונם ותועלתם, ואפילו להחם צפחת מים או לצאת בשליחותו אל רחוב העיר לקנות עד ככר לחם, אבל אדם שאינו נוהג כשורה מתר לצוותו לכל אשר יחפץ.

צוואת הגר"א:

כתוב בצוואת הגר"א אות לח: בני ובנותי שליט"א מימי נזהרתי לצוות למשרתת שלנו ואפי' היא נוכרית לעשות דבר קשה או דבר שנפשו של אדם קצה ממנו, כגון שלפעמים רחוקים קרה לי שהוצרכתי לנקב'י בלילה על כלי הלילה אז מיד בבקר השכמתי ושפכתי בעצמי הצואה לביה"כ ואמרתי בלבי הלה עשני עשהו ואפי' על בהמה צונוי הקב"ה לחוס עליה וכדקיי"ל צעב"ח דאו' ומכ"ש כל אדם ק"ו בן בנו של ק"ו במשרת ישראל שצונו אבינו שבשמים לא תרדה בו בפרך וכן תעשו גם אתם כי כן ציוותי.

ובחיי ראשי כי זוכרני כד הוינא טליא ואמרתי באמצע הסעודה להמשרתת שתביא לי לשתות והמשרתת תמיד היתה בשבת יושבת על השלחן של ע"ר צוק"ל וגער בי אאמ"ו צוק"ל ואמר כל עמל אדם לפיהו וגם לה לב כמוך ועתה היא אוכלת, והוצרכתי בעצמי לקום ולהביא לי לשתות וכן נזהרתי מימי לבלי לומר למשרתת באמצע שתעשה לי דבר.

מעשה עם הגר"א וסרמן והחזו"א:

וראיתי עוד בשו"ת תשובות והנהגות ח"א סימן תקמ שאחר שהביא את דברי השע"ת הנ"ל כתב ששמעה שמע שמרן הגריז"ס צ"ל מבריסק הקפיד מאוד ע"ד הש"ת ולכן נזהר לא לבקש משום אדם עבורו דבר ואפילו להביא הכובע וכדומה, והוסיף שזכור לו שפעם הופץ כרוז בישיבות שמי שאינו מחזיר ספר לארון הספרים הרי הוא עובר בלאו זה דלא תרדה בו בפרך כיון שבזה הוא מעביד שלא מרצונו איש אחר לאוספם

לשכת הרבנות אלעד

בס"ד

בראשות המרא דאתרא הגאון ר' מרדכי מלכא שליט"א

בד"צ אלעד * בתי הוראה * שרותי דת * רישום נישואין

נשיא וראש מוסדות "אור המלך"-אלעד

רשת מעונות יום, רשת גני ילדים, ת"ת "דרך המלך", ת"ת "פרי תואר", ובית יעקב פרי תואר, ישיבה קטנה

"אורחות יהודה" רשת כוללים "לקח טוב", מרכז שיקומי "אור המלך", קופת "מפעל החסד" אלעד

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA עיר התורה שקרובה אליך

בלילה, ויש רבנים שטענו שדעת רבינו יונה יחידה היא אף שבספר יוסף אומץ סותם כדבריו, ועיקר האיסור הוא רק כשמעבדו כעבד בדבר שאין לו קיצבה ואין לו צורך אליו כמבואר ברמב"ם פ"א מעבדים ה"ו ועוד ולא באקראי בעלמא לדרכו ולתשמישו מעשה כעין עבדות שאין זה בכלל האיסור, ומה גם שבחינוך מצוה שמו מבואר דלאו זה אינו אלא בעבד עברי וכו' ושוב הביא עובדא מהחזו"א והגר"א ווסרמן שהיו פעם בחתונה אצל ת"ח מובהק והגר"א ווסרמן הפציר בחזו"א שיאמר דרשה והוא סירב והגר"א ווסרמן המשיך ללחוץ עד שאמר מובטחני שבזה אין איסור לא תרדה בו בפרך, והחזו"א ענה אני לא כ"כ בטוח, והגר"א נרתע ובקש ממנו מחילה ועיין לאגרות חזרא הנ"ל ע"ש.

מעשה עם הגרי"ס:

מעשה בהגאון רבי ישראל סאלאנטער ז"ל ששהה פעם בדרכו אצל אכסניה אחת שקיבלוהו בכל הכבוד הראוי לו כשכל בני הבית עומדים לפניו הכן לשרתו למלאות חפצו ורצונו. ויהי בעת הסעודה כשהתבוננו בו אנשי הבית לראות דרכיו ומנהגיו של אותו צדיק על כל דקדוקיו והנה שמו על לב שבשעה שנטל ידיו לסעודה צמצם בשיעור המים ונטל במעט מים רק לצאת ידי חובה אף שהכד היה מלא וגדוש במים, ויתמה האנשים בלבם הן ידוע אמרם ז"ל שבת ס"ב ע"ב שמי שנטל ידיו מלא חפנים מים נותנים לו משמים מלא חפני טיבותא ומה גם שהיה כאן מים די והותר לאחר שהרהיב אחד עוז ושאלוהו על כך, נענה לו אותו צדיק ראה ראיתי את טירחת הנערה המשרתת בלכתה כל פעם להביא את המים ממרחק תוך שהיא כורעת תחת כובד המשא, לפיכך אמרתי בלבי אל אהיה מן המהדרין במצוות על חשבונה של ריבה זו.

מעשה עם הסטייפלר:

כתב בספר אורחות הקהלות יעקב שלא להפציר באדם שידרוש:

אות לז: בבר מצוה של נכדו ר' משה שיחי' הפצירו רבות בכמה רבנים שידרשו כשראה את זה מו"ר הקפיד ואמר שיש כאן לאו גמור "לא תרדה בו בפרך" ואסור להפציר שידרשו ואם רוצה מרצונו הטוב שידרוש אבל לא להפציר, כשבקשו מראש ישיבה חשוב לדרוש שאל את מו"ר אם לדרוש, וענה לו תדרוש רגע אחד, ואח"כ ראיתי כשנכנס מגיד מפורסם נהנה מו"ר ואמר עכשיו כבר תהי' דרשה של מחצית השעה.

עוד מעשה עם הגרי"ס:

להקפיד באפיית מצות על בין אדם לחבירו:

ר' ישראל מסלנטר בהיות פעם חולה בערב פסח ביקש מתלמידיו שישגחו במקומו בזמן אפיית המצות, שאלו אותו תלמידיו מה בעיקר עלינו להשגיח ענה להם שלא ימהרו את העובדים ולא יכבידו עליהם את העבודה.

דברי הגר"ח קנייבסקי שליט"א:

כתב הגר"ח קנייבסקי שליט"א בספר בינת המידות, לא תרדה בו בפרך:

אבא זצ"ל לא היה כותב מכתב בקשת תמיכה כספית לאדם פרטי ומסויים כי חשש משום "לא תרדה בו בפרך" היה מוכן רק לכתוב באופן כללי.

הגאון ר' נחום מאיר קרליץ זצ"ל תלה מודעה בכולל חזו"א כי מי שאינו מחזיר ספר למקומו עובר בלאו זה של "לא תרדה בו בפרך" של מסדר הספרים וזה לפי מה שכתב רבינו יונה ז"ל שערי תשובה שער שלישי סי' ס' שכאשר מבקש מאדם לעשות דבר ועושה שלא לרצונו ה"ז עובר בלאו.

החותם בברכת שבת שלום ומבורך

בידידות ואהבה
מרדכי מלכא